
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

УДК 338.43: 639.3

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА ТОВАРНОЇ РИБИ В СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ЧЕРКАЩИНИ

В.С. Уланчук, Ю.П. Мазур

Уманський державний аграрний університет, м. Умань

Досліджено стан виробництва товарної риби на спеціалізованих рибницьких підприємствах. Обґрунтовано необхідність застосування інтенсивних технологій на ставкових та лиманних підприємствах. Розглянуто перспективи розвитку спеціалізованих підприємств.

Кількість та якість вирощуваної товарної риби в спеціалізованих рибницьких підприємствах не відповідає вимогам ринку. Проведені маркетингові дослідження свідчать, що стабільним попитом користується товарна риба середньою масою не менше 800 г. Це можливо за умови застосування дволітньої інтенсивної технології вирощування товарної риби: підвищення рибопродуктивного потенціалу водойм, дотримання рибницьких технологічних норм вирощування, використання якісного рибопосадкового матеріалу, годівлі штучними кормами.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ

Матеріалами для проведення досліджень були статистичні дані, виробничі та фінансові звіти діяльності спеціалізованих рибницьких підприємств. В основу розробки стратегії розвитку підприємств були покладені економіко-статистичні методи досліджень, праці науковців Інституту рибного господарства.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Основним користувачем рибогосподарських водних об'єктів і одночасно виробником товарної риби в районі, є спеціалізовані рибницькі підприємства. Виробнича спрямованість цих підприємств — вирощування та вилов риби, ефективне використання водойм з метою забезпечення зростаючих потреб споживачів. За період 2000–2005 рр.

такими підприємствами було вирощено 26,1 тис. т риби. Щороку спеціалізовані рибницькі підприємства в середньому виробляють 87,5% усієї виловленої риби в Черкаській області [1]. Реалізація законодавчих актів, які сприяли зміні форми власності підприємств та створенню нових підприємств, які займаються рибальством на Кременчуцькому водосховищі, позитивно вплинула на рибогосподарську діяльність, що дало змогу в 2000–2001 рр. за рівнем виробництва риби та продукції з неї в Черкаській області досягти показників 1992–1996 рр. — 5 тис. т. Проте вже з 2002 р. намітилася тенденція до загального спаду виробництва товарної риби (табл. 1).

Через низку економічних негараздів минулого десятиліття, особливо відсутність державної підтримки, ставкові та лиманні підприємства не змогли відновити в повному обсязі виробничу діяльність.

Як показали дослідження, в результаті реорганізації спеціалізовані рибницькі підприємства, на відміну від рибальських підприємств отримали статус сільськогосподарського виробника, що дало змогу дещо зменшити на них податковий тиск. Разом із тим, рівень виробничих затрат, через необхідність дотримання повного технологічного циклу, значно перевищує витрати на одиницю виробленої продукції приватних виробників товарної риби, в яких процес вирощування продукції має сезонний характер.

Таблиця 1. Вилов риби підприємствами Черкаської області за роками*

Тип підприємств	1990	2000	2003	2004	2005	Відсоток 2005 до 1990
	т					
Спеціалізовані	10604	4967	4472	3661	3416	32,2
Сільськогосподарські	896	208	133,7	39,3	57	6,4
Інші	–	–	449,6	788,6	974	–
Разом	11500	5175	5056	4489	4447	38,7

* Адаптовано за даними [1].

Зниження рибопродуктивного потенціалу водосховищ негативно впливає і на діяльність лиманних підприємств, які застосовують випасні технології рибництва. За період 2000–2005 рр., через великі площі неспускних або напівспускних лиманів, відсутність кормів, виробництво товарної риби скоротилося, в цілому, на 49,3%. Винятком є діяльність лиманних підприємств, що входять до складу СРВАТ “Черкасирибгосп”, де зниження рівня виробництва не має систематичного характеру (табл. 2).

За досліджуваний період зросло загальне виробництво товарної продукції в спеціалізованих ставкових рибницьких господарствах. У цілому відбулося збільшення виробництва на 29,7%. Відбулося відновлення виробництва товарної риби в реорганізованих рибницько-меліоративних станціях (РМС). Під час економічної кризи окремі підприємства, які раніше здійснювали вирощування ри-

босадкового матеріалу, проводили ремонт і реконструкцію ставкового фонду, практично припинили свою діяльність (табл. 3).

Зростання рівня виробництва досягається, передусім, за рахунок покращення стану природної кормової бази ставів, часткової підгодівлі, вмiлого поєднання наукових досягнень у селекційно-племінній справі та практичного досвіду. Ставкові підприємства, що входять до СРВАТ “Черкасирибгосп”, використовують дволітню та трилітню випасну технологію товарного рибництва з частковою підгодівлею. Для вирощування риби використовують ставковий фонд класичних корошових господарств, до складу яких входять малькові, вирощувальні та нагульні ставки. Отримання личинок відбувається заводським способом, яких після підрощення переселяють у вирощувальні ставки. Товарну рибу отримують у кінці другого вегетаційного періоду.

Таблиця 2. Вирощування та вилов риби в спеціалізованих лиманних підприємствах Черкаської області за роками

Підприємства	2000	2003	2004	2005	Відсоток 2005 до 2000	
	т				+/-	%
АСРПТЗТ „Канівриба“*	259,4	137	192,4	84,4	-175	32,5
ПСРПП „Дніпровець“	249	137,5	149,8	59	-190	23,7
СРПАТЗТ „Вільшанка“	401,7	295,5	267	155,2	-246,5	38,6
СРПТЗТ ім. Шевченка	831	567,1	348	295,4	-535,6	35,5
АТЗТ „Прогрес“	555	228,1	216	179	-376	32,3
СРГ „Худяки“**	347,2	524,6	286	500,1	152,9	144,0
РД „Червона слобода“**	60,1	238,6	95	97,6	37,5	162,4
Разом	2703,4	2128,4	1554,2	1370,7	-1332,7	50,7

* Акціонерне сільськогосподарське рибоводно-промислове товариство закритого типу.

** Підприємства, що входять до складу СРВАТ “Черкасирибгосп”.

Таблиця 3. Вирощування та вилов товарної риби в ставкових спеціалізованих підприємствах Черкаської області за роками

Підприємство	2000	2003	2004	2005	Відсоток 2005 до 2000
	т				
РГ „Гірський Тікич“*	346,7	500,5	500,2	500,6	144,4
НРГ „В'язівка“	107,1	146	119	130	121,4
РД „Телепино“	75,2	94,3	116	122,3	162,8
ДП „Іркліївський розплідник рослиноїдних риб“	679,6	712	751	775	114,0
ВАТ „Черкаська РМС“	25	10,0	8,0	7	28,0
ВАТ „Жашківська РМС“	8	126,2	128,2	83,6	ріст у 10,4
ВАТ „Лисянська РМС“	12,3	13,0	11,2	3,8	30,9
КСП „Уманська РС“	0,4	0,9	4,2	4,3	ріст у 10,7
Разом	1254,3	1602,9	1637,8	1627	129,7

*Підприємства, що входять до складу СРВАТ „Черкасирибгосп“.

Трилітній цикл застосовується на лиманних рибницьких підприємствах та підприємствах, виробничі площі яких розміщені на низькопродуктивних піщаних ґрунтах. Найефективніше трилітню технологію застосовують на державному підприємстві „Іркліївський розплідник рослиноїдних риб“.

Аналіз стану виробництва товарної риби в спеціалізованих рибницьких підприємствах показує необхідність істотних змін у рибогосподарській діяльності. Оскільки собівартість товарної риби традиційних видів у приватних підприємствах була і є нижчою за собівартість аналогічної продукції спеціалізованих підприємств, то останні перебувають у постійному пошуку шляхів для підвищення ефективності за рахунок збільшення її виробництва, зменшення витрат на вирощування, впровадження технологій вирощування нових видів риби, таких як веслоніс, буфало, каналний сом. Проте при вирощуванні нових видів риб існують проблеми, пов'язані із придбанням плідників, складністю отримання якісного рибосадкового матеріалу, дорожнечою комбікормів для годівлі.

Результати проведених досліджень виробничої діяльності спеціалізованих рибницьких підприємств свідчать, що

основою майбутньої діяльності є підвищення рибопродуктивності всіх видів спеціалізованих водойм у яких відбувається вирощування і вилов товарної риби.

Ставкові спеціалізовані рибницькі підприємства. Проведена реорганізація спеціалізованих рибницьких ставкових підприємств за період 1997–2000 рр., зміна форм власності та інші організаційно-господарські заходи були необхідні для відновлення виробництва продукції аквакультури.

У найближчій перспективі основним напрямом діяльності спеціалізованих ставкових рибницьких підприємств буде вирощування рибосадкового матеріалу та товарної риби традиційних видів. Дотримання випасної технології вирощування товарної риби призведе до поступової ліквідації (банкрутства) підприємств через постійне зростання витрат та низький рівень виробництва. Дослідження показують, що товарна продукція з середньою масою менше 800 г не користується попитом населення. Інтенсивні технології дають змогу в нагульних ставках спеціалізованих рибницьких підприємств, у перспективі вирощувати на кожному гектарі водойми 20 ц/га, необхідної середньої маси. За оптимальних умов при виконанні всіх заходів інтенсифікації індивідуальна

маса дволіток вирощених у полікультурі може становити до 1 кг, відповідно рибопродуктивність водойм може досягати 30 ц/га. За даними Н.М. Харитонової, лише за рахунок природної рибопродуктивності удобрених і провапнованих нагульних ставів, у яких коропа вирощували в полікультурі з рослинніми рибами, з 1 га можна отримати до 12 ц/га і вище [2, 3].

Разом із тим дослідження показують, що значне нарощування продуктивності водойм спричиняє виникнення екологічних проблем. Вода забруднюється, погіршується насичення киснем.

Одним із основних факторів впливу на якість та кількість вирощуваної продукції є щільність вселення рибопосадкового матеріалу на 1 га нагульної водойми. При її визначенні враховується пряма залежність між кінцевою масою товарної риби, щільністю посадки та внесенням штучних кормів. Забезпечення рибопосадковим матеріалом — однорічками коропа та рослинніми, виконують спеціалізовані рибницькі підприємства.

З метою підвищення ефективності виробництва в спеціалізованих ставкових підприємствах та раціонального використання водних ресурсів району доцільно до 2010 р. довести вирощування товарної риби в полікультурі в нагульних водоймах до 20 ц/га. В основу прогнозних показників покладено: середня індиві-

дуальна маса товарної риби — 800 г, вихід із нагулу — 80%, рибопосадковий матеріал — однорічки коропа індивідуальною масою 60–80 г та рослинніми — 80–100 г. З метою визначення вартості кінцевої продукції враховувалось, що рибопосадковий матеріал є власного виробництва. Вихід товарної рибопродукції на рівні 20 ц/га якісної товарної продукції можливо отримати за щільності посадки в нагул однорічок, яку визначають за формулою:

$$X = \frac{S \times \Pi \times 100\%}{(M_2 - M_1) \times B},$$

де X — кількість посадкового матеріалу, екземплярів; S — площа ставка, га; Π — рибопродуктивність, кг/га; M_2 — маса кінцевої продукції, кг; M_1 — маса посадкового матеріалу, кг; B — вихід кінцевої продукції від посадки, %.

Надалі у разі використання інтенсивних технологій, спеціалізовані ставкові підприємства можуть отримати 20 ц/га товарної риби за значно вищою якістю продукції. За рахунок дотримання норм годівлі, внесення органічних та мінеральних добрив, використання медичних препаратів, застосування вапнування та гідромеліоративних заходів, спеціалізовані рибницькі підприємства зможуть вирощувати за один вегетаційний цикл товарну рибу із середньою масою 800 г (табл. 4).

Таблиця 4. Перспективи розвитку та показники вирощування товарної риби в полікультурі в спеціалізованих ставкових підприємствах Черкащини за роками

Показник	У середньому			Відхилення (+/-) 2010 порівняно з	
	2002–2004	2005	2010	2002–2004	2005
Площа нагульних ставків, га	1782	1782	1782	–	–
Виробництво товарної риби, ц/га	8,3	8,6	20	11,7	11,4
Загальне виробництво товарної риби, ц	14757	15279	35640	20883	20361
Реалізація товарної риби, ц	12820	13561	28512	15692	14951
Виручка від реалізації, тис. грн	4709	6509,3	18875	14166	12365,7
Повна собівартість реалізованої товарної риби, тис. грн	4288	5289,2	14810	10522	9520,8
Прибуток, тис. грн	421,4	1220,1	4065	3643,6	2844,9
Рівень рентабельності, %	9,8	23,1	27,4	17,7	4,3

Внаслідок упровадження інтенсивної технології значно зросте ефективність діяльності. Загальний рівень виробництва товарної риби в 2010 р. наблизитиметься до 3,6 тис. т. Реалізація товарної риби досягне майже 2,9 тис. т. Завдяки реалізації цієї продукції виручка в 2010 р., порівняно з 2005 р., повинна зрости у 2,9 раза, чистий прибуток — у 3,3 раза, а загальний рівень рентабельності становитиме 27,4%.

При застосуванні заходів інтенсифікації у вирощуванні товарної риби, разом із контролем гідрохімічних умов у водному середовищі, важливим є дотримання технологічних процесів та нормативні витрати матеріальних ресурсів.

Спеціалізовані лиманні підприємства. Аналіз ефективності функціонування засвідчив, що підприємствам, які займаються вирощуванням товарної риби в лиманах Канівського та Кременчуцького водосховищ, доцільно перейти на інтенсивні трилітні технології. Через постійне зростання вартості енергоносіїв, необхідних для вилову риби та наповнення рибного ринку товарною продукцією, виробленою на ставкових водоймах, лиманні підприємства можуть залишитися без споживачів своєї продукції.

У перспективі необхідно дотримуватися технології вирощування товарної риби в лиманних господарствах, яка була розроблена вченими Інституту рибного господарства [4]. Суть цієї технології полягає в отриманні товарної продукції за рахунок вселення у лимани дворічок коропа і рослиноїдних риб, годівлі та дотримання інших заходів інтенсифікації, що сприятиме зростанню рибопроductивності використовуваних водойм. У разі ефективного застосування в лиманних підприємствах трилітньої технології, товарна риба зможе досягати середньої індивідуальної маси 1–1,2 кг, що є основною вигодою виходу на світові ринки.

Досвід рибогосподарської експлуатації мілководних лиманів Кременчуцького водосховища підприємством АСРПТЗТ ім. Шевченка, рибницькою дільницею “Червона слобода”, яка входить до складу СРВАТ “Черкасирибгосп”, доводить, що за сприятливих природно-кліматичних умов та дотриманні технологічних процесів вирощування товарної риби

можна отримати 18,4–23,8 ц/га товарної рибопроductції. Витрати комбікормів на одиницю приросту риби становили 2,9–4,2. Основою таких результатів було зариблення лиманів дворічками середньою індивідуальною масою 90–100 г, годівля риби штучними кормами, організація ефективного вилову наприкінці вегетаційного сезону.

Використання досвіду вирощування товарної риби названих підприємств, за наявності достатньої кількості матеріальних та фінансових ресурсів у лиманних підприємствах Черкаської області є можливість досягти виробництва товарної риби в середньому на рівні 16 ц/га.

Для отримання зазначеної кількості товарної риби з 1 га водойми за трилітнього циклу необхідно дотримуватися таких нормативів: середня індивідуальна маса товарної риби — 800 г, рибопосадкового матеріалу — дворічок коропа та рослиноїдних риб — 180 г, вихід товарної риби із нагулу має становити 65%. Застосування як рибопосадкового матеріалу дворічок коропа та рослиноїдних середньою масою 180 г допоможе збільшити вихід товарної риби із нагулу, оптимізувати витрати на корми, підвищити рентабельність їхнього застосування.

Враховуючи вимоги ринкової економіки, виробничо-фінансова діяльність лиманних підприємств має бути спрямована на збереження ресурсів при вирощуванні рибної продукції та підвищення її якості. Внаслідок застосування трилітньої технології вирощування товарної риби в лиманних підприємствах ефективність вирощування риби значно зросте (табл. 5).

У разі дотримання технологічних прийомів загальне виробництво в лиманних підприємствах може становити 5,8 тис. т, що в 2,9 раза більше рівня виробництва за період 2002–2004 рр. та в 4,3 раза — 2005 р. При цьому загальний прибуток підприємств від основної діяльності становитиме 4,9 млн грн, тоді як у 2005 р. він був 693,0 тис. грн, а рівень рентабельності вирощування товарної риби — 19,4%.

Технологічні показники вирощування та реалізації товарної риби в лиманних рибницьких підприємствах вимагають обов’язкового функціонування холодиль-

Таблиця 5. Найвні та перспективні економічні показники виробництва товарної риби в полікультурі в лиманних підприємствах за трілітнього циклу за роками

Показник	У середньому			Відхилення (+/-) 2010 порівняно з	
	2002–2004	2005	2010	2002–2004	2005
Площа нагульних лиманів, га	3646	3646	3646	–	–
Виробництво товарної риби, ц/га	5,4	3,8	16,0	10,6	12,2
Загальне виробництво товарної риби, ц	19605	13707	58205	38600	44498
Реалізація товарної риби, ц	16780	13150	46564	29784	33414
Виручка від реалізації, тис. грн	4918,1	5629,5	29993	25075,4	24363,9
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	4577,7	4936,5	25115	20537,4	20178,6
Прибуток, тис. грн	340,4	693,0	4878	4537,9	4185,3
Рівень рентабельності, %	7,4	14,0	19,4	12	5,4

ників та морозильників. Тоді товарну рибу можна буде реалізувати протягом тривалого часу як свіжу, інакше збут продукції матиме разовий характер, що значно зменшить виручку від реалізації.

Рибницько-меліоративні станції. Виробництво товарної риби на підприємствах, створених на базі колишніх рибницько-меліоративних станцій, перебуває на низькому рівні. Це можна пояснити специфікою цих підприємств у минулому. Основним їхнім завданням було забезпечення сільськогосподарських підприємств за рахунок міжгосподарської кооперації рибопосадковим матеріалом, частково комбікормами, впровадження у виробництво сучасних науково обґрунтованих технологій рибництва, проведення ремонтних робіт на ставках, підготовка кадрів. Діяльність таких станцій давала можливість отримувати високу рибопродуктивність як у рибогосподарських підприємствах, так і на самих станціях. Наприклад, рибопродуктивність нагульних ставків у Жашківській та Лисянській РМС у 80 роках минулого століття становила 15–17 ц/га, а в деяких рибогосподарських підприємствах Жашківського району — 18–22 ц/га [5].

На сьогоднішній день виробництво рибопосадкового матеріалу та товарної

риби проводиться за випасною технологією, в результаті вони є низької якості. В середньому за досліджуваний період, рибопродуктивність нагульних ставів становила 2 ц/га. Хоча згідно з нормативними даними, у разі застосування полікультури риб, агро-меліоративних заходів, поліпшення природної кормової бази за випасної технології вирощування товарної риби в лісостеповій зоні можна отримувати рибопродуктивність 8–9 ц/га при загальному виході рибопродукції 1–1,5 т/га.

Основою підвищення ефективної діяльності рибницьких підприємств цієї групи є відновлення спеціалізації, племінної справи, міжгосподарської кооперації, що дасть змогу досягти рівня виробництва рибопродукції 14–15 ц/га. Для цього важливо застосовувати рибопосадковий матеріал середньою індивідуальною масою щодо коропа — 60–80, а рослиноідних — 80–100 г. Середню індивідуальну масу товарної риби коропа та рослиноідних слід довести до 800 г за умови виходу з нагулу — 80% (табл. 6).

У майбутньому особливу увагу в діяльності підприємств необхідно надавати створенню сприятливих для рибництва організаційно-економічних умов, впровадженню заходів інтенсифікації. Врахову-

Таблиця 6. Наявні та перспективні показники вирощування товарної риби в полікультурі на рибницько-меліоративних станціях Черкащини за роками

Показник	У середньому			Відхилення (+/-) 2010 порівняно з	
	2002– 2004	2005	2010	2002–2004	2005
Площа нагульних ставків, га	631	631	631	–	–
Виробництво товарної рибопродукції, ц/га	2,2	1,6	14,0	11,8	12,4
Загальне виробництво товарної риби, ц	1374	987	8840	7466	7853
Реалізовано товарної риби, ц	1161	861	7072	5911	6211
Виручка від реалізації, тис. грн	378,1	406,1	4420	4041,9	4013,9
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	534,2	426,5	2977	2443,3	2551,0
Прибуток (збиток), тис. грн	–156,1	–20,4	1443	1598,6	1462,9
Рівень рентабельності (збитковості), %	–29,2	–4,8	48,4	77,6	53,2

ючи зростаючий попит на якісну товарну рибу, зручне розташування, наявний виробничий досвід, є підстави вважати, що підприємства, розміщені на виробничих площах рибницько-меліоративних станцій, зможуть вирощувати товарну рибу на рівні 900 т [6].

Упровадження у пропозиції при реалізації 80% товарної риби, підприємства регіону одержать загальний прибуток майже 1,5 млн грн, за рівня рентабельності 48,4%. Прибуток з 1 га нагульної водойми становитиме 2,3 тис. грн, що сприятиме подальшому розвитку виробництва товарної риби, вирощуванню якісного рибопосадкового матеріалу як для власних потреб, так і для реалізації орендарям водойм комплексного призначення.

Надалі основним видом діяльності колишніх рибницько-меліоративних станцій має стати відновлення виробництва якісного рибопосадкового матеріалу, надання консультації з вирощування продукції аквакультури, дотримання сучасних рибницьких технологій, вилову товарної риби, проведення ремонтних робіт на гідроспорудах.

Наслідком реалізації запропонованих заходів у спеціалізованих ставкових та лиманних господарствах та на рибницьких станціях може бути збільшення ви-

робництва товарної риби в Черкаській області у 2010 р. майже до 10,3 тис. т (табл. 7).

Загальний середній вихід рибопродукції з 1 га нагульних водойм спеціалізованих рибницьких підприємств становитиме 16,9 ц, що на 11,5 ц більше за досліджуваний період.

Для отримання такого рівня виробництва товарної риби необхідно переглянути фінансове забезпечення виробничої діяльності спеціалізованих підприємств, стан упровадження інвестиційних та інноваційних процесів та інтенсивних технологій у виробництво.

Зростання показників економічної ефективності виробництва товарної риби в спеціалізованих рибницьких підприємствах підтверджує доцільність упровадження інтенсивних технологій. Зростання виробництва товарної риби в 2010 р. у 3,4 раза порівняно з 2005 р. за умов збереження загальної площі нагульних водойм неможливе без заходів інтенсифікації, які спричинять зростання витрат на виробництво і реалізацію товарної продукції в 4 рази. Це зумовлено збільшенням кількості робочих місць, зростанням рівня оплати праці, подорожчанням енергоносіїв (табл. 8).

Таблиця 7. Виробництво товарної риби в нагульних водоймах спеціалізованих підприємств Черкаської області за роками

Тип підприємств	Площа, га	Вихід рибпродукції, ц/га			Загальне виробництво товарної риби, ц		
		У середньому		Відхилення (+/-)	2002–2005	2010	Відхилення (+/-)
		2002–2005	2010				
Ставкові	1782	8,4	20	11,6	15018	35640	20622
Лиманні	3646	4,6	16	11,4	16656	58205	41549
Рибницько-меліоративні станції	631	1,9	14	12,1	1181	8840	7659
Разом	6059	5,4	16,9	11,5	32855	102685	69830

Таблиця 8. Найвні та перспективні показники виробництва вирощування товарної риби в полікультурі в спеціалізованих рибницьких підприємствах

Показник	У середньому			Відхилення (+/-) 2010 порівняно з	
	2002–2004	2005	2010	2002–2004	2005
Площа нагульних водойм, га	6059	6059	6059	–	–
Вирощено товарної риби на 1 га водойм, ц	5,9	4,9	16,9	11,0	12,0
Загальне виробництво товарної риби, ц	35736	29973	102685	66949	72712
Реалізація товарної риби, ц	30761	27572	82148	51387	54576
Виручка від реалізації, тис. грн	10005,2	12544,9	53288	43283,2	40743,5
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	9399,9	10652	42902	33502,2	32249,9
Прибуток, тис. грн	605,3	1892,7	10386,3	9781,0	8493,6
Рівень рентабельності, %	6,4	17,8	24,2	17,8	6,4

Значно впливатимуть на собівартість продукції витрати на отримання власного якісного рибопосадкового матеріалу, годівлю комбікормами, поліпшення стану природної кормової бази, створення гідрохімічних умов та ін.

Разом із збільшенням суми витрат, виручка від реалізації товарної риби зростає в 4,2 рази, що дасть можливість підприєм-

ствам отримати прибуток майже 10,4 млн грн, за рівня рентабельності — 24,2%.

ВИСНОВКИ

Зросли потреби населення в якійсь товарній рибі вимагають від спеціалізованих рибницьких підприємств застосування інтенсивних технологій. Проведені дослідження обґрунтовують

ефективність таких технологій. Все це приведе до збільшення обсягів виробництва товарної риби спеціалізованими рибницькими підприємствами в 2010 р. в 3,4 раза, а її реалізацію майже на 5,5 тис. т, порівняно з 2005 р. Безумовно, що застосування інтенсивних технологій вимагає значних фінансових вкладень уже сьогодні. Інакше наповнення рибного ринку відбудеться за рахунок приватних виробників та імпортової (не завжди якісної) продукції.

Вищенаведені розрахунки свідчать, що рибницькі підприємства Черкаської області мають значні перспективи для нарощування потужності.

Прогнозовані показники вирощування товарної риби на підприємствах Черкаської області розраховані на період 2005–2010 рр. і можуть бути досягнуті за відповідних можливостей і дотриманні технологічних вимог. Тому п'ятирічний період може бути як скорочений, так і подовжений.

ЛІТЕРАТУРА

1. Черкащина у цифрах — 2005: Статистичний щорічник / Головне управління статистики у Черкаській області. — Черкаси, 2006. — 149 с.
2. Харитоновна Н.Н. Биологические основы интенсификации прудового рыбоводства. — К.: Наукова думка, 1984. — 195 с.
3. Харитоновна Н.Н., Демченко И.Ф. Рекомендации по повышению рыбопродуктивности прудов при поликультуре рыб. — К., 1993. — 27 с.
4. Отчет о научной деятельности УкрНПО по рыбоводству и рыболовству за 1986–1990 гг. — К.: УкрНПО, 1991. — № 1143. — 315 с.
5. Гринжєвський М.В. Інтенсифікація виробництва продукції аквакультури у внутрішніх водоймах України. — К.: Світ, 2000. — 190 с.
6. Кражан С.А., Харитоновна Н.Н., Хижняк М.И. Оптимизация условий среды с целью повышения рыбопродуктивности прудов // Матеріали І з'їзду гідроекологічного товариства України 16–19 листопада 1993 р. — К.: ІРГ УААН, 1994. — С. 202.

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРОИЗВОДСТВА ТОВАРНОЙ РЫБЫ В СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ ЧЕРКАССКОЙ ОБЛАСТИ

В.С. Уланчук, Ю.П. Мазур

Исследовано состояние производства товарной рыбы в специализированных рыбоводных предприятиях. Обосновано необходимость использования интенсивных технологий в прудовых и лиманных предприятиях. Рассмотрены перспективы развития специализированных предприятий.

STATE AND PROSPECTS OF PRODUCTION OF MARKETABLE FISH AT SPECIALIZED ENTERPRISES OF CHERCASY REGION

V. Ulanchuk, Yu. Mazur

The state of production of marketable fish at specialized fishery enterprises is studied. The necessity of application of intensive technologies at pond and estuary enterprises. The prospects of development of specialized enterprises are considered.